

การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้พิพิธภัณฑ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

THE GUIDELINES OF MUSEUM-BASED LEARNING FOR SUPPORTING HISTORICAL THINKING SKILLS FOR SECONDARY STUDENTS

เกียรติศักดิ์ วงษ์เลี้ยง และอัจฉรา ศรีพันธ์

Kiattisak Wongliang and Atchara Sriphan

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Faculty of Education, Naresuan University

Email: jackdicoppio@gmail.com

Received 1 June 2022; Revised 21 June 2022; Accepted 7 October 2022.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 2) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้พิพิธภัณฑ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพโดยค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านยางเมือง จังหวัดสุโขทัย ภัณฑารักษ์ กลุ่มครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และกลุ่มอาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 31 คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แนวคำถามเชิงลึก 2) แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิเคราะห์เนื้อหาแล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ มีดังนี้ ด้านหลักการจัดการเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้ วิธีการจัดการเรียนรู้มีการใช้การบรรยาย การใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ และใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน ด้านบทบาทผู้สอน พบว่า ผู้สอนควรมีการเตรียมการสอน มีทัศนคติที่ดี ยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียน ด้านผู้เรียน ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังคงเป็นผู้ฟังและมองว่าประวัติศาสตร์เป็นเรื่องไกลตัว ทำให้ไม่เกิดแรงจูงใจในการเรียน 2) แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้พิพิธภัณฑ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ พบว่า พิพิธภัณฑ์ควรเป็นแหล่งวิทยาการการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น การใช้กระบวนการตั้งคำถาม การใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น ผู้สอนควรวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของพิพิธภัณฑ์ ออกแบบกิจกรรมระหว่างเจ้าหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์และผู้สอน ส่วนผู้เรียนควรมีบทบาทในการดำเนินกิจกรรม การตั้งคำถาม การสืบค้นข้อมูล และสามารถสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้; พิพิธภัณฑ์; การคิดทางประวัติศาสตร์

Abstract

The objectives of this research article were: 1) to study current situation of learning management for supporting historical thinking skills for secondary students. To study guidelines of learning management for supporting historical thinking skills for secondary students. It was qualitative research. The researching information from textbooks, academic research and focus group discussion and in-depth interviews. There are 31 key informants such as the students in Mathayomsuksa 3 at Banyangmuang School, curator, experimental teachers, and university lecturers by using the purposive selection method. The research instruments were in depth interview questions and focus group discussion questions. Analyzed content and descriptive writing.

The research results were as follows; 1) the results of current situation of learning management for supporting historical thinking skills for secondary students were that learning management was followed basic education core curriculum. The teaching methods were lecture, using historical method and media instruction for learning activity. Teacher's roles were that teachers prepared for teaching, were good attitude open minded and approved the student's opinions. Student's roles were listeners and sometimes responding the questions in the classroom. The students saw that history was far away from themselves which resulted boredom and lack of learning incentive. 2) The result of guidelines of learning management for supporting historical thinking skills for secondary students were that museum should be the learning resource science for promoting thinking process of students by using varieties of activities such as questioning, using learning activities packages and teaching through historical method. Teacher' roles were analyzing the purposes of museum, designing activities by participating between teacher and museum's authority. The student 'roles were active learner, asking questions, data inquiry, raising the interesting topic and summarize the knowledge by themselves.

Keywords: Learning Management; Museum; Historical Thinking

บทนำ

ประวัติศาสตร์เป็นการศึกษาถึงเรื่องราวของมนุษย์ในอดีตโดยมุ่งเน้นการแสวงหาข้อเท็จจริงเพื่อให้เกิดการศึกษาและวิเคราะห์ที่มีผลกระทบมายังปัจจุบัน วิชาประวัติศาสตร์ยังเป็นวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับการกระทำและความคิดของมนุษย์ มุ่งทำความเข้าใจสาเหตุของปัญหาและแนวทางการแก้ไขอย่างมีเหตุผล ดังนั้น การศึกษาเรื่องราวในประวัติศาสตร์จึงเป็นเรื่องที่ควรตระหนักและให้ความสำคัญ เพราะจะทำให้เข้าใจความเป็นมาและสังคมที่ตนดำรงอยู่ด้วยความเข้าใจ ดังที่ Daniel (1996) กล่าวว่า ประวัติศาสตร์คือภาพรวมของอดีตอันมีค่าของมนุษย์ เมื่อขาดประวัติศาสตร์เราไม่สามารถวัดคุณค่าของมนุษย์ได้ เพราะประวัติศาสตร์จะหาคำตอบว่าเราเป็นใคร มาจากที่ใด ได้ดีกว่างานชิ้นอื่นๆ

กระทรวงศึกษาธิการและนักวิชาการได้หันมาให้ความสนใจการสอนประวัติศาสตร์มากขึ้น โดยเร่งให้ปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ การพัฒนาครูและผลิตสื่อการสอนประวัติศาสตร์ เช่น การพา

นักเรียนไปทัศนศึกษาในแหล่งประวัติศาสตร์ การประกวดการแสดงละครประวัติศาสตร์ เป็นต้น ด้านหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้ความสำคัญกับการศึกษาประวัติศาสตร์จากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น โดยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสวงหาข้อมูลทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาการคิด อีกทั้งยังสามารถสร้างแรงบันดาลใจและความเข้าใจทางประวัติศาสตร์ให้กับผู้เรียน พิพิธภัณฑสถาน จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของแหล่งเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนค้นหาความรู้ทางประวัติศาสตร์ได้ด้วยตนเอง ดังนั้น การจัดการเรียนรู้โดยใช้พิพิธภัณฑสถานจึงเป็นกระบวนการที่สามารถช่วยสร้างประสบการณ์โดยตรงให้กับผู้เรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้ความคิด จินตนาการ และเชื่อมโยงสิ่งต่างๆรอบตัว ดังที่ Validom (2018) กล่าวว่า พิพิธภัณฑสถานมิใช่เป็นเพียงสถานที่รวบรวมจัดหมวดหมู่และแสดงของเก่าอย่างที่เราคุ้นเคยและเข้าใจ แต่ยังเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เชิญให้ศึกษาเรียนรู้อย่างไม่มีวันสิ้นสุด และให้ผู้ชมเกิดความใฝ่รู้และจินตนาการด้วยความสร้างสรรค์ของบรรพบุรุษในอดีต อีกทั้งเป็นฐานความรู้ของการเกิดความคิดใหม่ ๆ อย่างหลากหลายทางวิชาการ ดังนั้น พิพิธภัณฑสถานจึงเป็นขุมทรัพย์ที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงสังคมที่เป็นอยู่สู่สังคมแห่งการเรียนรู้ อย่างไรก็ตามด้วยสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ ครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังคงใช้วิธีการบรรยาย ผู้เรียนให้ความสำคัญกับรายวิชาประวัติศาสตร์น้อยมาก ผู้เรียนไม่เห็นความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์ อันเนื่องจากเหตุผล 2 ประการ ประการแรก ผู้เรียนไม่เห็นความเชื่อมโยงระหว่างอดีตและปัจจุบัน ประการที่สองผู้เรียนไม่เข้าใจผลกระทบของอดีตที่ส่งผลถึงปัจจุบันและอนาคต นอกจากนี้ครูผู้สอนไม่สามารถจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีอื่นนอกจากการบรรยายทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้จำกัดแค่ข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์หรือเนื้อหาเชิงบรรยายเท่านั้น (Laksana, K.,2016) ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ จึงควรเป็นการทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจถึงอดีตโดยต้องทำให้ผู้เรียนสามารถอธิบายเหตุและผลของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตที่ส่งผลกระทบต่อมาจนถึงปัจจุบัน การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ จะต้องมุ่งพัฒนาการคิดของผู้เรียน ดังนั้นในการเรียนประวัติศาสตร์ การคิดทางประวัติศาสตร์ (Historical Thinking) จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ควรส่งเสริมให้เกิดกับผู้เรียน เนื่องจากการคิดทางประวัติศาสตร์จะช่วยให้ผู้เรียนรู้จักการค้นคว้าหลักฐานส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การตีความทางประวัติศาสตร์ และทักษะการคิดสะท้อน คิดสังเคราะห์ และความเข้าใจประวัติศาสตร์ที่อยู่บนหลักฐาน(Crochet,2015; Sullivan,2007 as cited in Kanoksinlapatham, H.,et al., 2020) นอกจากนี้ยังช่วยให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนได้ฝึกทักษะทางประวัติศาสตร์ เกิดความเข้าใจในเนื้อหาและธรรมชาติของวิชาประวัติศาสตร์มากยิ่งขึ้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้พิพิธภัณฑสถานเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์จากแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑสถาน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพ และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชาติต่อไป

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
- 2) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้พิพิธภัณฑสถานเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้พิพิธภัณฑ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย ได้แก่ประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

การจัดการเรียนรู้ ตามที่ Kowtrakul (1998 : p. 185) ให้ความหมายว่า การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ที่คนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม หรือจากการฝึกหัด และการเปลี่ยนแปลงปริมาณความรู้ของผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้พิพิธภัณฑ์เป็นฐาน (Paris and Hapgood,2002) คือ การเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ เนื่องจาก สิ่งของภายในพิพิธภัณฑ์สามารถกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนให้เกิดการสืบสวนและกระตุ้นให้เกิดการค้นคว้าต่อไป สิ่งของหรือวัตถุเป็นจุดเริ่มต้นในการให้ประสบการณ์ของผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ เพราะว่าวัตถุสามารถกระตุ้นความคิดและการสะท้อนคิดให้กับผู้ชมได้ พิพิธภัณฑ์จึงเป็นรูปแบบที่ดีในการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

การคิดทางประวัติศาสตร์ตามศูนย์ประวัติศาสตร์ในโรงเรียนแห่งชาติ (1996 : p.42 as cited in Laksana, K.,2016) ให้ความหมายว่า ทักษะที่ช่วยให้ผู้เรียนประเมินหลักฐาน พัฒนาการวิเคราะห์เชิงสาเหตุ และเชิงเปรียบเทียบ ตีความบันทึกทางประวัติศาสตร์ สร้างมุมมองและเหตุผลสนับสนุน

VanSledright (2010: p.118) ให้นิยามของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ หมายถึง ความสามารถในการดำเนินกิจกรรมที่เต็มไปด้วยการคิดโดยการมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณจากแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์

Tosila (2012: p.31) ให้นิยามของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ หมายถึง กระบวนการใช้ความสามารถทางการคิดอย่างมีเหตุผลในการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อสืบสอบเรื่องราวทางประวัติศาสตร์จากแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ข้อค้นพบจากการศึกษาในครั้งนี้ได้ พบว่า ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์มีความจำเป็นที่จะต้องให้เกิดกับผู้เรียน เนื่องจากมีความจำเป็นต่อการจัดการเรียนรู้และการศึกษาประวัติศาสตร์ ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยใช้พิพิธภัณฑ์เป็นฐาน (Museum-based Learning) เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ควรส่งเสริมให้เกิดกับผู้เรียน

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ พื้นที่วิจัย คือ โรงเรียนบ้านยางเมือง อำเภอศีร์ษะเกษ จังหวัดสุโขทัย และพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติรามคำแหง จังหวัดสุโขทัย ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 31 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Criterion Based Selection) เนื่องจากเป็นผู้มีประสบการณ์ มีความรู้ความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ และมีความเกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา ได้แก่ 1) กลุ่มครูผู้ที่มีประสบการณ์ ได้แก่ ครูกลุ่มสาระสังคมศึกษาฯ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุโขทัย เขต 1 จำนวน 1 คน และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 3 คน 2) กลุ่มอาจารย์มหาวิทยาลัย ได้แก่ อาจารย์ผู้ที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ จำนวน 2 คน และอาจารย์ที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาสังคมศึกษา จำนวน 2 คน 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านยางเมือง อำเภอศีร์ษะเกษ จังหวัดสุโขทัย จำนวน 23 คน 4) ภัณฑารักษ์ จำนวน 1 คน เพื่อสัมภาษณ์แบบเจาะลึกในประเด็นสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ และแนวทางในการจัดการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชนิด ได้แก่ แนวคำถามสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นแนวคำถามที่สร้างขึ้นตามประเด็นในการวิจัย 2) แนวคำถามในการสนทนากลุ่มเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูล และเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามด้วย

ตนเองด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสนทนากลุ่ม นำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสนทนากลุ่ม มาจำแนกตามประเด็นที่ศึกษา ติความ และสร้างข้อสรุปแล้วนำมาเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี สัมภาษณ์โดยใช้แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการสนทนากลุ่ม มาทำการ วิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทาง ประวัติศาสตร์) นำเสนอผลการวิจัยดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะ การคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ในปัจจุบัน และปัญหาในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

1.1 การจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ในปัจจุบัน

ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ หลักการจัดการเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนรู้ บทบาทผู้สอน และบทบาทผู้เรียน ดังนี้

1) หลักการจัดการเรียนรู้ จากการศึกษาพบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนจะเน้นการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานปีพุทธศักราช 2551 ที่มีการกำหนดมาตรฐานการจัดการเรียนรู้ ตัวชี้วัด เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นไปที่เนื้อหาและสาระตามที่หลักสูตรกำหนด นอกจากนี้ยังมีการนำวิชาประวัติศาสตร์มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในเชิงบูรณาการกับศาสตร์อื่นๆ เช่น การบูรณาการกับสาระภูมิศาสตร์ เพื่อให้เห็นภูมิหลังที่นำไปหรือการศึกษาในเชิงภูมิวัฒนธรรม มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามลำดับขั้นตอน การใช้กิจกรรมในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาประวัติศาสตร์

2) วิธีการจัดการเรียนรู้ จากการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ ผู้สอนมีการจัดการเรียนการสอนในลักษณะการบรรยายเนื้อหา เนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องของเวลา รวมถึงเนื้อหาในรายวิชาทำให้ผู้สอน เลือกใช้วิธีการบรรยาย อย่างไรก็ตามผู้สอนยังมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความหลากหลาย อาทิ การใช้กิจกรรมการเรียนการสอนด้วย วิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักการสืบค้นข้อมูล การสรุป ความคิดรวบยอด (Concept) การเขียนเส้นเวลา (Timeline) เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ นอกจากนี้ผู้สอนยังมีการนำสื่อประเภท ต่าง ๆ เข้ามาช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ยกตัวอย่างเช่น การ นำวิดีโอ การ์ตูนประวัติศาสตร์ ที่มีความน่าสนใจจากยูทูป (YouTube) เข้ามาประกอบการสอน การสอนด้วยการใช้เกม กระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้คำถาม การจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานที่เป็นฐาน (Place-based Learning) การศึกษาประวัติศาสตร์เชิงพื้นที่ การใช้กระบวนการสืบสอบ เชิงปรัชญา (Inquiry Philosophy) เป็นต้น

3) บทบาทผู้สอน จากการศึกษาพบว่า ผู้สอนควรมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ทั้งด้านการเตรียมความพร้อมและความรู้ทางด้านหลักวิชาองค์ความรู้ของเรื่องราวประวัติศาสตร์ เพื่อเชื่อมโยงสิ่งต่างให้ผู้เรียนเข้าใจในบทเรียน ผู้สอนมีการเตรียมตัวในการจัดการเรียนการสอน มีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ การเตรียมเนื้อหา สื่อ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนควรมีความใจกว้าง เป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำและรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน เนื่องจาก ผู้เรียนมีความคิดที่มีความแตกต่างและหลากหลาย ผู้สอนจึงต้องมีเหตุผล รับฟัง และตัดสินใจโดยปราศจากอคติ มีการตั้งคำถามและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้คำถามที่เหมาะสมในการสอน เนื่องจากคำถามจะช่วยให้เกิดการกระตุ้นความคิด การใช้

กิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ สืบค้นข้อมูล จะช่วยฝึกทักษะการคิดของผู้เรียนได้ นอกจากนี้ ผู้สอนควรมีทักษะในการบูรณาการทั้งด้วยการนำศาสตร์ของวิชาอื่น ๆ มาประยุกต์กับการศึกษาประวัติศาสตร์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่มาตรฐานหรือตัวชี้วัดของการจัดการเรียนรู้กำหนดไว้

4) บทบาทผู้เรียน จากการศึกษาพบว่า ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และตอบคำถามผู้สอนในชั้นเรียน กล่าวคือ ในการจัดการเรียนการสอน เมื่อผู้สอนมีคำถามผู้เรียนจะมีการตอบคำถามในชั้นเรียน ในบางครั้งผู้สอนให้แบบฝึกทักษะหรือแบบฝึกหัดให้ผู้เรียนทำมาก่อนและผู้สอนจะมีการใช้คำถามเป็นการทบทวนความรู้ให้กับผู้เรียน นอกจากนี้ผู้เรียนยังควรได้รับการฝึกทักษะในด้านการค้นคว้าหาความรู้ และการประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล เนื่องจากเป็นทักษะที่มีความจำเป็นในการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ส่วนด้านทัศนคติในการเรียนรายวิชาประวัติศาสตร์ ผู้เรียนยังมีความรู้สึกว่าเป็นประวัติศาสตร์เป็นเรื่องไกลตัว รายวิชาประวัติศาสตร์เป็นการศึกษาเรื่องราวในอดีตที่ผ่านมาแล้วและไม่มีความเกี่ยวข้องกับตนเอง ทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างให้ผู้เรียนเห็นความเชื่อมโยงของประวัติศาสตร์กับตนเอง

1.2 ปัญหาในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

1) ปัญหาด้านหลักสูตร และการวัดผลประเมินผลทางการศึกษาในรายวิชาประวัติศาสตร์

จากการศึกษาพบว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดและจำกัดเรื่องราวในการจัดการเรียนการสอน ส่งผลให้ครูจำเป็นต้องสอนตามเนื้อหาที่หลักสูตรกำหนด และเนื้อหาในบางประเด็นยังทับซ้อนกันทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา นอกจากนี้ผู้สอนยังเสนอว่าหลักสูตร กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์นั้น มีตัวชี้วัด ที่กำหนดให้ผู้เรียนศึกษาเป็นจำนวนมาก ซึ่งอาจยังไม่เหมาะกับคาบเรียนและเนื้อหาที่กำหนดไว้ ด้วยข้อจำกัดของหลักสูตร ส่งผลให้การวัดผลและประเมินผลทางการศึกษา กล่าวคือ การกำหนดชุดคำตอบขององค์ความรู้ที่มีเพียงชุดคำตอบเดียว คำตอบที่ถูกกำหนดโดยผู้สร้างหรือผู้สอนทำให้การเรียนประวัติศาสตร์ที่มีการกำหนดเพียงชุดความคิดเดียว ทำให้ขาดความหลากหลายขององค์ความรู้

2) ปัญหาเรื่องการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ จากการศึกษาพบว่า สถานการณ์โควิด 19 ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเข้าศึกษาที่แหล่งเรียนรู้ได้มากพอ เนื่องจากในการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ การศึกษาในพื้นที่หรือแหล่งเรียนรู้จะทำให้ผู้เรียนได้ศึกษาจากสถานที่จริงและมีประสบการณ์ตรงกับสิ่งที่ได้ศึกษา นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลยังกล่าวอีกว่า สถานศึกษาขาดการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องราวภายในท้องถิ่นซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจาก ถ้าผู้เรียนได้เรียนประวัติศาสตร์ตามที่หลักสูตรกำหนดหรือตาม ตำราเรียนเพียงอย่างเดียวโดยไม่มีการรับรู้ข้อมูลสิ่งที่เกิดขึ้นภายในท้องถิ่น ของตนเอง ย่อมทำให้ผู้เรียนขาดการรับรู้ข้อมูลที่จะทำให้ตนเองเข้าใจความเป็นมาของชุมชนตนเอง

3) ปัญหาด้านหลักการจัดการเรียนการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์ จากการศึกษาพบว่า การถ่ายทอดข้อมูลทางประวัติศาสตร์มุ่งเน้นการถ่ายทอดเพียงเนื้อหา หรือเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ และการใช้การบรรยายเนื้อหาวิชา และการถ่ายทอดองค์ความรู้เพียงชุดเดียวทำให้การจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ขาดมิติ และมีผลต่อกระบวนการคิดของผู้เรียน การขาดความหลากหลายในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาจจำกัดของการใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ในการสอน การฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการใช้หลักฐาน การตีความหลักฐาน การเชื่อมโยงข้อมูล นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นหนักไปที่การท่องจำเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ตัวละครสำคัญ ศักราช ผู้เรียนขาดการตีความและเกิดความเคยชินในการ เรียนรู้ในลักษณะนี้ส่งผลให้บทบาทของผู้เรียนในการเรียนคือการจดจำ เรื่องราวต่างๆ เพื่อไปใช้ในการสอบวัดผลและประเมินผล

2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้พิพิธภัณฑ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า พิพิธภัณฑ์ควรเป็น

แหล่งวิทยาการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งที่ออกแบบโดยผู้สอนและเจ้าหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เช่น การใช้กระบวนการตั้งคำถาม เริ่มจากผู้เรียนตั้งคำถามจากสิ่งที่ตนเองสนใจ หรือการกำหนดคำถามโดยผู้สอน ซึ่งการใช้คำถามนำจะทำให้เกิดกระบวนการคิดตั้งแต่ระดับพื้นฐานจนนำไปสู่การคิดวิเคราะห์ การใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้หรือชุดการสอนที่เน้นกระบวนการสร้างองค์ความรู้ เน้นการค้นคว้า การต่อยอดความคิดของผู้เรียน ให้ผู้เรียนรู้จักการตั้งคำถาม ทั้งนี้อาจนำหลักการของวิธีการทางประวัติศาสตร์เข้ามามีใช้ในการจัดการเรียนรู้ การใช้ศิลปวัตถุชิ้นสำคัญภายในพิพิธภัณฑ์มาเป็นกรณีศึกษา การสร้างประเด็นหรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ผ่านนิทรรศการและโบราณวัตถุภายในพิพิธภัณฑ์ การใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Story telling) มาช่วยในการเล่าเรื่องผ่านโบราณวัตถุ จะทำให้พิพิธภัณฑ์มีบทบาทในการจัดการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น **ด้านผู้สอน** พบว่า ผู้สอนควรวิเคราะห์หรือถอดรหัสของชุดข้อมูลที่พิพิธภัณฑ์ต้องการสื่อหรือใครเป็นผู้ประกอบสร้างพิพิธภัณฑ์ ซึ่งพิพิธภัณฑ์แต่ละประเภทจะมีชุดความรู้แตกต่างกันออกไป อาทิ พิพิธภัณฑ์ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พิพิธภัณฑ์ของรัฐ พิพิธภัณฑ์ชุมชน ประเด็นสำคัญในการสื่อสารก็จะมี ความแตกต่างกันออกไป นอกจากนี้ผู้สอนควรทำหน้าที่ในการออกแบบกิจกรรม เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างผู้สอนและเจ้าหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์ มีการเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรม และความสามารถในการเชื่อมโยงข้อมูลในลักษณะของสหวิทยาการ (Interdisciplinary) และส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง **ด้านผู้เรียน** พบว่า ผู้เรียนควรควรมีบทบาทสำคัญ และเป็นผู้ลงมือทำกิจกรรมในชั้นเรียน (Active Learner) ผ่านการสืบค้นข้อมูล การกำหนดประเด็นที่ตนเองสนใจศึกษา รู้จักการตั้งคำถาม และสามารถสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยมีประเด็นอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะ การคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า

ด้านหลักการจัดการเรียนรู้ จะเน้นการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีกำหนดมาตรฐานการจัดการเรียนรู้ ตัวชี้วัด เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นไปที่เนื้อหาและสาระตามที่หลักสูตรกำหนดเป็นส่วนใหญ่ สอดคล้องกับสุไรยา หมะจิ (2020) พบว่า ครูจะศึกษาสภาพปัญหาการเรียนประวัติศาสตร์ของนักเรียน ศึกษาเอกสาร หลักสูตรและแบบเรียน ศึกษาสาระ มาตรฐานการเรียนรู้ก่อน แต่ไม่ได้สำรวจความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ส่วนความรู้ที่นำมาจัดทำหลักสูตรที่ใช้สอน จะได้จากการอบรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ศึกษาดูงานจากโรงเรียนอื่น โดยยึดหลักสูตรแกนกลางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ ส่วนใหญ่ยังมีการจัดการเรียนการสอนในลักษณะการบรรยายเนื้อหา เนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องของเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมไปถึงเนื้อหาในรายวิชาทำให้ครูเลือกใช้วิธีการบรรยาย ด้านบทบาทผู้สอน พบว่า ครูมีการเตรียมตัวในการจัดการเรียนการสอน ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนต้องมีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ การเตรียมเนื้อหา สื่อ และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆในการจัดการเรียนรู้ ครูมีทัศนคติที่ดี มีความใจกว้าง ยอมรับและรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน ในมุมมองที่แตกต่างอย่างสันติ และไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้วยกลวิธีที่มีความน่าสนใจ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญ และเกิดความเข้าใจในเนื้อหาและรายวิชาในการจัดการเรียนการสอน เช่น การใช้เทคนิคการ บูรณาการ การใช้คำถามหรือการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะกระบวนการคิด ซึ่งงานวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2021) พบว่า ทัศนคติ และวิธีการสอนของครูผู้สอนส่งผลโดยตรงต่อความสนใจ ความอยากเรียน

ความชอบ แรงจูงใจในการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของผู้เรียน ครูควรตระหนักเสมอว่า หน้าที่ของครูคือการทำให้ผู้เรียนเข้าใจในเรื่องที่สอนและอยากที่จะเรียนรู้ บทบาทผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนบางคนมีปฏิสัมพันธ์กับครูผู้สอนในลักษณะการตอบคำถามภายในชั้นเรียน การตอบคำถามของครู และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูผู้สอน ด้านทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาประวัติศาสตร์ ผู้เรียนมีมุมมองเกี่ยวกับรายวิชาประวัติศาสตร์เป็นการศึกษาเรื่องราวในอดีตที่ผ่านมาแล้วและไม่มีมีความเกี่ยวข้องกัตนเอง จึงทำให้เกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายในการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับ Mahji, Kotcharat , and Boonprakarn (2020) พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ไม่กล้าพูดหรือกล้าแสดงออกในกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนเห็นความสำคัญกับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์น้อยมาก เพราะคิดว่าไม่สำคัญ นำไปเบื่อหน่าย และต้องท่องจำ ทำให้ไม่เกิดแรงจูงใจในการเรียน

ส่วนปัญหาในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ พบว่า ประการแรก ปัญหาด้านหลักสูตรและการวัดผลประเมินผลทางการศึกษาในรายวิชาประวัติศาสตร์ ซึ่งข้อจำกัดของหลักสูตรที่มีการกำหนดมาตรฐาน ตัวชี้วัดเป็นจำนวนมาก ในบางระดับชั้นมีการทับซ้อนกันของเนื้อหาในรายวิชา และหลักสูตรรายวิชาที่มีการกำหนดโครงสร้างไว้อย่างชัดเจนมีผลต่อการวัดผลประเมินผลทางการศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่พบว่า การประเมินผลจะเป็นแบบทดสอบเลือกตอบและมีคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว ทำให้ขาดมิติของคำตอบที่หลากหลาย สอดคล้องกับ Office of Educational Council (2021) พบว่า หลักสูตรเน้นเพื่อให้ความรู้ มีรายละเอียดและขอบเขตเนื้อหาความรู้ที่กว้างมากเกินไป ไม่สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลง ชีวิตประจำวันของผู้เรียน เน้นความจำ เนื้อหา มากกว่าวิคิด มาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรไม่เหมาะสมกับช่วงวัยและระดับการเรียนรู้เนื้อหาและตัวชี้วัดไม่สอดคล้องกัน เกิดอุปสรรคที่หนี ไม่พ้นกรอบเนื้อหาและการวัดผลและประเมินผลที่ไม่สามารถออกนอกกรอบได้ ประการถัดมา ปัญหาเรื่องการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ พบว่า การศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นค่อนข้างมีจำกัด ผู้เรียนยังไม่สามารถศึกษาเรื่องราวในชุมชนหรือท้องถิ่นของตนเองได้มากเท่าที่ควร สถานการณ์โควิด 19 ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเข้าศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายในท้องถิ่นหรือเกี่ยวเนื่องกับการจัดการเรียนรู้ ประการที่สาม ปัญหาด้านหลักการจัดการเรียนการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์ พบว่า การใช้การบรรยายในการจัดการเรียนการสอนทำให้ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับข้อมูลเพียงด้านเดียว เนื้อเรื่องก็จะมีลักษณะคล้ายกันทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา การเน้นการท่องจำคัดลอก เหตุการณ์สำคัญ ซึ่ง Dumcha-om (2010) พบว่า ครูผู้สอนเป็นผู้นำเสนอแต่ผู้เดียว เน้นการพูด เล่าอธิบายสิ่งที่ต้องการสอนให้กับผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนไม่เห็นความสำคัญของการเรียน ไม่สามารถนำเรื่องที่เรียนมาเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันได้ การเรียนการสอนส่วนใหญ่เน้นการท่องจำ ทำให้ผู้เรียนขาดแรงจูงใจในการเรียน (Office of Educational Council, ,2021)

2. แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้พิพิธภัณฑสถานเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้ พิพิธภัณฑสถานควรเป็นแหล่งวิทยาการการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ออกแบบโดยครูผู้สอนหรือเจ้าหน้าที่ภายในพิพิธภัณฑสถาน เช่น การใช้กระบวนการตั้งคำถาม การใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น ดังที่ Baron (2010) พบว่า แหล่งเรียนรู้เป็นสิ่งหนึ่งที่สามารถพัฒนาความเข้าใจและพัฒนาการคิดทางประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะพิพิธภัณฑสถาน จะช่วยสนับสนุนและกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดความสนใจเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ในแบบของตนเอง นอกจากนี้พิพิธภัณฑสถานยังเป็นหน่วยงานที่สามารถตอบสนองความต้องการด้านการศึกษได้เป็นอย่างดี ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการศึกษาด้วยตนเอง เกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ และพัฒนาทักษะต่าง ๆ (Pleumsamrunit,P. and Wilaikum, S.,2018) ด้านผู้สอนควรวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของพิพิธภัณฑสถาน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการนำมาออกแบบ

กิจกรรม โดยเน้นการมีส่วนร่วมระหว่างเจ้าหน้าที่ของพิพิธภัณฑสถานและผู้สอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักการค้นคว้าหาข้อมูลด้วยตนเอง ส่วนด้านผู้เรียนควรมีบทบาทในการดำเนินกิจกรรม การตั้งคำถาม การสืบค้นข้อมูล และสามารถสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับ Tosila (2012: p.130) พบว่า ผู้เรียนควรเป็นผู้ลงมือปฏิบัติในการแสวงหาข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์โดยการสืบค้น วิเคราะห์ ตีความ และสังเคราะห์ข้อมูล ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ พัฒนาความรู้ ความเข้าใจด้วยตนเอง สามารถเชื่อมโยงข้อความรู้ได้อย่างถูกต้อง สมเหตุสมผล

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักการจัดการเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้ 2) วิธีการจัดการเรียนรู้ เป็นการใช่วิธีการบรรยาย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช่วิธีการทางประวัติศาสตร์ และใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน 3) บทบาทผู้สอน ผู้สอนควรมีการเตรียมการสอน มีทัศนคติที่ดี ยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนค้นคว้าหาข้อมูลด้วยตนเอง 4) บทบาทผู้เรียน ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังคงเป็นผู้ฟัง ไม่เกิดแรงจูงใจในการเรียน ผู้เรียนควรได้ฝึกทักษะการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ส่วนปัญหาในการจัดการเรียนรู้ สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้ 1) ปัญหาด้านหลักสูตร และการวัดผลประเมินผลทางการศึกษา กล่าวคือ หลักสูตรกำหนดและจำกัดเรื่องราวในการจัดการเรียนการสอน ทำให้ขาดความหลากหลายขององค์ความรู้ 2) ปัญหาเรื่องการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ พบว่า สถานการณ์โควิด 19 ผู้เรียนไม่สามารถเข้าศึกษาที่แหล่งเรียนรู้ได้ สถานศึกษาขาดการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องราวในท้องถิ่น 3) ปัญหาด้านหลักการจัดการเรียนการสอน พบว่า การใช้การบรรยายเนื้อหาวิชา ที่มีองค์ความรู้เพียงชุดเดียว ทำให้ขาดมิติในการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ และข้อจำกัดของการใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ในการสอน

2. แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้พิพิธภัณฑสถานเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ด้านการจัดการเรียนรู้ พิพิธภัณฑสถานเป็นแหล่งวิทยาการการเรียนรู้ส่งเสริมกระบวนการคิดผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น การใช้กระบวนการตั้งคำถาม การใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้โดยใช่วิธีการทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น 2) ด้านผู้สอน ผู้สอนควรวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของพิพิธภัณฑสถาน และออกแบบกิจกรรมโดยการมีส่วนร่วมระหว่างเจ้าหน้าที่ของพิพิธภัณฑสถานและผู้สอน 3) ด้านผู้เรียน ผู้เรียนมีบทบาทในการดำเนินกิจกรรม การตั้งคำถาม การสืบค้นข้อมูล และสามารถสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

การถ่ายทอดและการนำไปใช้ประโยชน์

นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้พิพิธภัณฑสถานเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นใช้ประโยชน์ในเชิงข้อมูลพื้นฐานและเป็นกรอบแนวคิดในการออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้พิพิธภัณฑสถานในการส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์สำหรับผู้เรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยในการศึกษาครั้งต่อไป

1.1 ควรมีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณร่วมกับข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อให้เห็นแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้พิพิธภัณฑสถานเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้พิพิธภัณฑ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1.3 ควรมีการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้พิพิธภัณฑ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญและอาชีวศึกษา

References

- Baron, C. (2010). Encouraging Historical Thinking at Historic Sites. Boston University.
- Dumcha-om, N., (2010). The Effect of 5E Inquiry Approach and Implementing Historical Method of Matthayomsuksa Students on Achievement in Historical Learning and Critical Thinking. Master Thesis, Srinakharinwirot University.
- Educational Council, Office. (2021). *the study of historical teaching conditions in basic education*. Retrieved on 15 April 2022. <http://www.onec.go.th/th.php/book/>
- Kanoksinlapatham, H., Patphol, M., Wongyai, W., and Wattananarong, A. (2020). Development of Factors and Behaviors Indicating Historical Thinking of Secondary School Students. *Journal of Graduate Studies ValayaAlongkorn Rajabhat University*, 14(2), 194-214.
- Laksana, K. (2016). Historical thinking development: Thinking about historical significance. *Journal of Liberal Arts, Ubon Ratchathani University*, 12(2), 136-158.
- Mahji, S., Kotcharat, J., and Boonprakarn, K. (2020). Situations and problems in learning History Lesson for Grade 4 Students in Private Schools under the Office of Huasai District Education, Nakhon Si Thammarat Province. In *The Eleventh Hatyai National and International Conference* (pp. 639-649). Songkhla: Hatyai University.
- Pana, S. (2019). A Study and Analysis of Guidelines for Promoting Historical Thinking Skills of Pre-Service Teachers in Social Studies. *Journal of Social Sciences Srinakharinwirot University*, 22(1), 137-151.
- Paris, S. and Hapgood, S. (2002). Children Learning with Objects in Informal Learning Environments in Paris, S. (ed.) *Perspectives on Object-Centered Learning in Museums*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum, 37-54.
- Pleumsamrungit, P. and Wilaikum, S. (2018). Museum: Learning Resources for Developing Learners in 21st Century. *T.L.A. Bulletin*, 62(1), 43-67.
- Kowtrakul, K. (1998). *Educational Psychology* (4thed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Tosila, C. (2012). *Development of instructional process by using Historical method to enhance historical thinking skills of eighth grade student*. Doctoral dissertation, Chulalongkorn University.
- Validom, S. (2018). *Museums and Local History: The Process of Collaborative Learning* (2nded.). Bangkok: Lek-Prapai Viriyahpant Foundation.
- VanSledright, B. A. (2010). *The challenge of rethinking history education: On practices, theories, and policy*. Routledge.

